

Postawy młodych wobec oszczędzania na emeryturę w Polsce

prof. dr hab. Magdalena Osińska

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu, Katedra Ekonomii

dr Małgorzata Szczepaniak

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu, Katedra Ekonomii

Xiaohong Xie

Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska Nauk Społecznych - Academia Rerum Socialium
UMK w Toruniu

Zjawiska demograficzne związane z postępującym starzeniem się ludności w Polsce powodują, że coraz więcej uwagi poświęca się kwestii zabezpieczenia finansowego osób młodych w momencie przejścia na emeryturę. Celem badania jest identyfikacja behawioralnych, ekonomicznych, demograficznych i edukacyjnych czynników wpływających na decyzje dotyczące oszczędzania na emeryturę w grupie młodych dorosłych (pokolenie Z i Y) w porównaniu ze starszą grupą w populacji (pokolenie X).

Teoretyczne podstawy badania związane są z hipotezą cyklu życia (Modigliani, 1966), a w szczególności z hipotezą behawioralnego cyklu życia sformułowaną w latach 80. przez Shefrina i Thalera (Shefrin, Thaler, 1988). Autorzy wskazują, że oszczędzanie na emeryturę jest szczególnie trudne dla ludzi młodych, gdyż spadek bieżącego dochodu rozporządzalnego (z powodu przymusowych oszczędności emerytalnych) powoduje spadek konsumpcji, co związane jest ze wysokim kosztem psychicznym ponoszonym przez młodych ze względu na odległy z ich punktu widzenia horyzont czasowy oraz niskie dochody. Poza tym na decyzje odnośnie oszczędzania na emeryturę wpływają również często czynniki behawioralne (Bernatzi, Thaler, 2007). Choć w literaturze wskazuje się, że młodzi dorośli w Polsce mają niską wiedzę na temat sposobów zarządzania swoimi pieniędzmi, jak również zabezpieczenia się przed niskimi emeryturami w przyszłości (Musiał, Świecka, 2016; Sawulski, 2019), to prezentowane podejście nie było dotąd przedmiotem badań empirycznych w Polsce.

Przeprowadzone badanie bazuje na danych zebranych w 2020 roku wśród młodych ludzi w wieku 18-29 lat w całej Polsce. Do pogłębionej analizy wykorzystano binarny model logitowy. Uzyskane wyniki wykazały istotne różnice pomiędzy grupami wiekowymi 18-24 (pokolenie Z) oraz 25-29 lat (pokolenie Y) a pokoleniem starszym – X (por. Zemke i in., 2000). Na podstawie wyników badania stwierdzono, że osoby najmłodsze mają najmniejsze doświadczenie w oszczędzaniu, szczególnie w zakresie oszczędzania na emeryturę. Są one najbardziej uzależnione od poziomu uzyskiwanych dochodów. Wraz z wiekiem rośnie znaczenie zgromadzonego majątku. Badanie pozwoliło potwierdzić, że na decyzje dotyczące oszczędzania istotny wpływ mają nie tylko czynniki ekonomiczne, i społeczno-demograficzne, ale również behawioralne. W tym sensie przeprowadzona

analiza wykracza poza tradycyjne pojęcie hipotezy cyklu życia. Oznacza to, że panujące wśród młodych dorosłych przekonania, prezentowane postawy oraz praktykowane reguły mają znaczenie dla podejmowanych przez nich decyzji odnośnie do oszczędzania na emeryturę i tym samym zapewnienia ich bezpieczeństwa finansowego w przyszłości.

Ponadto wykazano, że osoby młode, ale posiadające doświadczenie w aktywnym inwestowaniu środków mają wyższą skłonność do oszczędzania. Umożliwia to sformułowanie rekomendacji, związanej z pilną potrzebą edukowania osób młodych w zakresie możliwości alokacji środków finansowych, produkt w finansowych i związanym z nimi ryzykiem, a także zarządzania własnym budżetem, tak aby w przyszłości mogły świadomie dokonywać wyborów związanych z finansami osobistymi.

Literatura:

- Benartzi S., Thaler R., (2007). The Behavioral Economics of Retirement Saving Behavior, *Journal of Economic Perspectives*, Vol 21, No.3.
- Modigliani F. (1966). The Life Cycle Hypothesis of Saving, the Demand for Wealth and the Supply of Capital. *Social Research*. 33.
- Musiak M., Świecka B. (2016). Analiza wiedzy i umiejętności finansowych młodego pokolenia. *Acta Universitatis Lodzianis Folia Oeconomica*. 6(326).
- Sawulski J. (2019). *Pokolenie 89. Młodzi o polskiej transformacji*. Wydawnictwo: Krytyka polityczna.
- Shefrin H.M., Thaler R. (1988). The behavioural life-cycle hypothesis. *Economic Inquiry*, 26.
- Zemke, R., Raines, C., Filipczak, B. (2000). *Generations at work: managing the clash of veterans, boomers, xers, and nexters in your workplace*. New York: American Management Association.